

nak stručného V. 16.451, a jest v zájmu čtenářstva na to upozorniti prakti, neboť pravdou dále jest, že v této věci judikatura N. s. už nekolísá, nýbrž je ustálena ve smyslu mých thesů z roku 1937. Proto jest

litovati, že v »Právniku« nebyla v roce 1937 na úkor zásady: »Audiatu et altera pars!« uveřejněna má odpověď Dru Hlavatému, v níž jsem přesvědčivě a zevrubně vyvrátil jeho opozici proti mému pojednání.«

Literatura.

Hodač-Fiker: **Normativní výnosy ministerstva obchodu k živnostenskému řádu a k zákonům a vládním nařízením jej doplňujícím**, obvyklý formát komentovaných zákonů, vydávaných Kompasem, první svazek nové Sbírký normativních výnosů, Praha 1939, cena K 60.— váz.

(Předmluva místo recense.)

Za dvacet let trvání republiky bylo v oboru živnostensko-právním vydáno ministerstvem obchodu veliké množství výnosů, jimiž dány byly okresním a zemským úřadům podrobné pokyny o tom, jak vykládati předpisy jednotlivých paragrafů živnostenského řádu, jakož i ostatních speciálních zákonů a vládních nařízení, upravujících živnostenské a obchodní podnikání. Tyto výnosy, obsahující velmi cenné dlouholeté zkušenosti referentů ministerstva obchodu, speciálně zapracovaných v živnostensko-právní judikatuře a opírajících se velmi často o nálezy Nejvyššího správního soudu, nebyly dosud nikde úplně systematicky zpracovány; výnosy, otištěné v některých vydáních živnostenského řádu, jsou často podány jen ve výtahu většinou nepostačujícím pro praktickou potřebu nebo jest jejich zařazení takové, že rychlé zjištění výnosu, vztahujícího se na určitý živnostensko-právní případ jest i pro rutinovaného právníka obtížné, pro praktického obchodníka a živnostníka téměř nemožné. Celá řada výnosů zde otištěných nebyla pak dosud vůbec nikde uveřejněna.

Na četná přání, projevovaná opětovně jmenovitě z kruhů praktických živnostníků a obchodníků, jakož i funkcionářů a tajemníků živnostenských společenstev, obchodních gremií, jednot a svazů živnostenských společenstev, jakož i obchodních a živnostenských komor, Státní rady živnostenské a Zemských živnostenských rad odhodlali se proto autoři k vydání této sbírky v přesvědčení, že tím jak jmeno-

vaným interesentům, tak živnostenským referentům okresních a zemských úřadů usnadní práci a rozhodnutí na poli živnostensko-právní praxe za dnešních poměrů značně komplikované a tím umožní urychlené a správné vyřizování spisů, jichž obsah týká se zakládání nových existencí v živnostensko-obchodním podnikání nebo jiných rozhodnutí a opatření správních úřadů ve sporech o rozsahu živnostenských oprávnění, stíhání pokoutnictví, ve věcech živnostenských organizací atd.

Sbírka obsahuje výnosy určené úřadům v zemích českých. Poněvadž však velká část těchto výnosů byla určena i pro výnosy na Slovensku a Podkarpatské Rusi, citují se v těchto výnosech i zákonné předpisy, platné na území dnes k Protektorátu Čechy a Morava nenáležícím, jakož i poukazy pro úřady, které dnes nepřicházejí v úvahu. Poněvadž však jde o sestavení úředních výnosů dříve vydaných, nikoliv o jejich úpravu a změnu, nebylo možno vypouštět příslušné citace a poukazy.

Sbírka neobsahuje však výnosy povahy důvěrné, jež z důvodů úředních nelze uveřejniti, dále výnosy, jež nejsou vlastně výnosy v pravém slova smyslu a vydány byly pro poučení jednotlivého úřadu u příležitosti řešení konkrétního případu, aneb výnosy určené výlučně pro Slovensko a Podkarpatskou Rus, ač mnohdy v uveřejněných výnosech jest na tyto výnosy poukazováno.

Pokud se týče uspořádání sbírky zahrnující dobu od roku 1918 do roku 1939 podotýká se, že výnosy byly sestaveny podle jednotlivých článků a paragrafů živnostenského řádu anebo speciálních zákonů a vládních nařízení jej doplňujících, a to v pořádku chronologickém. Snaha po stručnosti a přehlednosti vedla k tomu, že byly vypuštěny výnosy, jež byly pozdějšími výnosy zrušeny.

Rychlé hledání výnosů vztahujících se na určitý živnostensko-právní případ umožňuje pečlivě sestavený rejstřík věcný, jakož i rejstřík číselný (chronologický).

JUDr. Jan Kozák: Devisový řád a ostatní devisové předpisy v komentovaném vydání, Praha 1939, K 75.—váz.

Nový devisový řád č. 155/1939 Sb. z. a n. jest tak důležitým kodexem veškerého devisového práva, že jeho studium jest pro praxi nezbytností. Celá řada otázek jest v něm řešena odchýlně od dřívější úpravy, platné před 10. VII. 1939. Není proto divu, že praxe čekala na komentář k devisovému řádu s velikým napětím, zejména když na něm pracoval spolutvůrce devisového řádu Dr. Kozák.

Kozákův komentář devisového řádu předčil svojí přehledností a praktickou úpravou všechna očekávání, neboť jest vydán ve formě vyměňovacích listů pevně sešroubovaných v knižních deskách, takže přesto, že jde o knihu, a to dokonce velmi příručního formátu, zaručuje její úprava možnost, udržovati ji neustále aktuální pouhou výměnou toho kterého listu. Jest to způsob, kterého v Německu pro podobné práce se již dávno používá, a který se velmi dobře osvědčil.

Výklad ustanovení devisového řádu jest doprovázen odkazem a případně otištěním jednotlivých opatření Národní banky. Jakým způsobem je komentář zpracován, vyplývá na př. z výkladů otištěných k § 4 devisového řádu:

»Úlevy pro platy v tuzemsku ve prospěch cizozemců:

a) Daně, dávky, poplatky: Nár. banka stanovila v čl. 3, odst. 5 svého Opatření č. 161/39 Sb. z. a n.:

»Bez povolení Národní banky smějí býti konány platy v tuzemsku v tuzemských platidlech ve prospěch cizozemce státním nebo jiným veřejným úřadům a pokladnám, pokud tyto platy jsou určeny k úhradě daní, poplatků, veřejných dávek, peněžitých pokut a pouštěcích částek, které cizozemec dluhuje, a pokud se dějí na vrub pohledávky, kterou cizozemec, v jehož prospěch se plat koná, má prokazatelně v tuzemsku.«

Podmínkou tedy jest zejména, že jde o plat konaný v tuzemské měně a k tíži prokazatelně pohledávky cizozemcovy v tuzemsku. Platba smí tedy býti provedena také k tíži vázaného účtu cizozemského u devisové banky, a to bez povolení Nár. banky.

b) Nemovitosti cizozemců v tuzemsku. Úleva poskytnutá Nár. bankou vztahuje se na takové nemovitosti ležící v tuzemsku (domy činžovní a pod.), které nelze považovati za samostatné subjekty a nelze o nich tedy tvrditi, že jsou tuzemci ve smyslu § 19 devis. řádu. Zdejší statky, podniky a pod., náležející cizozemcům, pokud jsou spravovány z tuzemska, zde sídlící správou, považovati jest za tuzemce, jsou-li tu dány všechny náležitosti požadované cit. § 19; konání běžných platů v rámci hospodaření těchto podniků není pak posuzováno podle § 4 jako konání platů pro jejich cizozemského majitele, a není k těmto platům třeba žádného povolení Nár. banky.

Úleva pro nemovitosti jest ve čl. 3, odst. 6 Opatření Nár. banky č. 161/39, jenž zní:

»Bez povolení Národní banky smí býti placeno v tuzemských platidlech nájemné nebo pachtovné z nemovitosti cizozemcovy v tuzemsku tuzemskému správci této nemovitosti, který může z vybraného nájemného nebo pachtovného bez povolení Národní banky uhradovati výlohy spojené se správou a udržováním této nemovitosti. Neupotřebený zbytek jest správce povinen složit u devisové banky na vázaný účet.«

c) Platy ve prospěch cizozemců advokátům, notářům a devisovým bankám. Opatření č. 161/39, čl. 3, odst. 7 stanoví:

»Bez povolení Národní banky smějí býti konány platy v tuzemsku v tuzemských platidlech tuzemskému advokátovi, notáři nebo devisové bance ve prospěch cizozemce. Advokáti, notáři a devisové banky jsou však povinni vyžádati si nejdéle do sedmi dnů povolení Národní banky k provedení platu cizozemskému věřiteli nebo v jeho prospěch, a nebude-li jim toto povolení uděleno, plat neprodleně vrátiti.«

Pokud jde o advokáty a notáře znamená toto ustanovení zostření potud, že z vyinkasované částky nesmí si (jako tomu bylo dosud) advokát nebo notář sraziti své palmární a hotové výlohy dluhované mu cizozemcem, pro něhož mu bylo placeno, nýbrž musí si k tomu vyžádati příslušné povolení Nár. banky, ježto i v tomto případě jde o plat konaný jemu ve prospěch cizozemce.

Citované ustanovení má svůj důsledek i pro devisové banky (pro jiné peněžní podniky úleva v něm zmíněná neplatí) potud, že jim zakazuje tvoření t. zv. sospesních účtů. Tato instituce, která měla za účel v normálních dobách umožniti po nezbytně nutnou dobu účtování došlé částky, vyvinula se tak, že sospesní účty dostaly charakter trvalých účtů, na kterých byly ponechávány částky pro cizozemce pro neomezeně dlouhou dobu. Dosavadní předpisy neobsahovaly výslovného ustanovení, jež by této praxi bránilo; na podkladě citovaného odstavce 7, čl. 3 Opatření 161/39 Sb. dána jest skutková podstata trestného činu, nevrátí-li devisová banka v nejkratší době po tom, kdy obdržela zamítavé rozhodnutí Nár. banky přijatou platbu tuzemskému plátcí.

V případech, kdy zdejší dovozce složí pro cizozemskou banku u zdejší devisní banky částku, která má býti úhradou dováženého zboží, ale prozatím má býti zahraniční bance jen avisována, a kde ke skutečnému převodu platů, a tedy i k podání žádosti u Národní banky má dojiti teprve po dojití zboží a dovozních dokladů, podá devisová banka v 7denní lhůtě Národní bance alespoň formální žádost, ve které výslovně uvede, že ji podává jen, aby byla dodržena lhůta, předepsaná v čl. 3, odst. 7 opatření č. 101/39 Sb., a že definitivní žádost podá, jakmile jí dojdou příslušné doklady a budou tak splněny podmínky, smluvené pro provedení úhrady. Používati této možnosti k tomu, aby pro cizozemce vyinkasované částky byly pro něho neoprávněně ponechávány delší dobu na účtě u devisové banky, je samozřejmě nepřipustné a bylo by přísně trestáno.«

Pro právní praxi pak jest obzvláště důležitý výklad § 19 a § 20 (pojem devisového tuzemce a cizozemce), zejména s ohledem na časté vystěhovávání a s ohledem na ustanovení § 19, odst. 3 devis. ř., podle něhož Národní banka může v pochybných případech ve shodě s ministerstvem financí závazně ustanoviti, zda určitou osobu je pokládati za tuzemce nebo cizozemce. K tomu upozorňuje Dr. Kozák, že zdržuje-li se tuzemec v cizině déle než čtvrt roku a není znám žádný z důvodů tohoto pobytu, na jehož podkladě by se dalo souditi, že jde jen o pobyt přechodný, jest míti za to, že jde o vystěhovávání, proti kteréžto domněnce možno se brániti ovšem průkazem opaku a předložením dokladů o skutečné příčině přerušení pobytu v tuzemsku.

Listovati v Kozákově komentáři jest pro praktika skutečným potěšením a bylo by si přáti, aby u výkladu podobných norem, podléhajících často změnám, volili nakladatelé stejnou úpravu, která umožňuje, aby dílo mohlo býti udržováno v aktuálnosti a neztrácelo změnami komentované normy na své hodnotě a praktické použitelnosti.

Pužman.

Po časopisech.

Kdo jest oprávněn vybírat pohledávky sudetských podniků, v nichž byl dosazen komisařský správce.

Národní listy č. 239/39 ze dne 3. IX. 1939 přinesly pojednání JUDr. Ladislava Hanuše o právním poměru zdejších dlužníků takových podniků, které leží v Sudetech, a jichž majitelé se svého času přestěhovali na území Protektorátu a zde svoje pohledávky chtěli vymáhati. V takových případech docházelo zhusta

k skládání dlužné částky u soudu, poněvadž komisařský správce (kommissarischer Leiter) sudetského podniku si činil na zaplacení stejné nároky jako zde se zdržující majitel podniku.

Pro důležitost této otázky vyjímáme z pojednání Dra Hanuše:

O složení k soudu máme materiálně-právní a formálně-právní předpisy stanovící, v kterých případech je složení předmětu závazku k soudu povinností buď k návrhu věřitele, anebo bez návrhu, které